

TEMA 7: El comerç i els transports

Introducció

El comerç és l'activitat per mitjà de la qual els recursos que s'obtenen de la natura, els objectes fabricats i els serveis es posen a disposició dels consumidors.

El comerç es desenvolupa a escala planetària i és un dels principals factors del desenvolupament econòmic mundial. La circulació de persones, de productes i de serveis necessita xarxes i mitjans de transport ràpids i segurs.

Les comunicacions necessiten tecnologies avançades per tal que la informació es transmeti al mateix moment de produir-se.

1. L'activitat comercial

1.1. Què és el comerç?

El comerç consisteix en la compra i la venda de mercaderies amb la finalitat de satisfer les necessitats de la població.

Inicialment, l'activitat comercial es feia mitjançant el bescanvi, és a dir, l'intercanvi d'uns productes per uns altres.

Posteriorment, amb l'aparició de la moneda, es va poder donar un valor més exacte a les mercaderies i s'amplià l'àmbit de les activitats comercials.

1.2. Comerç interior i comerç exterior

El comerç interior és el que té lloc dins d'un país.

Pot ser a l'engròs, dut a terme pels majoristes que compren grans quantitats de mercaderies i les venen a comerciants o a empreses, o al detall, que ven directament al públic petites quantitats.

El comerç exterior és el que fa un país amb altres països. Inclou tant les vendes de productes nacionals, o exportacions, com les compres de productes de l'exterior, o importacions.

1.3. La balança comercial

La balança comercial és la diferència entre els béns que un país ven a l'exterior i els que compra a uns altres països:

Si el valor de les compres de béns a l'exterior és inferior al valor de les vendes que es fan a uns altres països, es diu que la balança comercial és positiva.

Si les importacions superen les exportacions, la balança comercial és negativa.

1.4. La balança de pagaments

La balança de pagaments registra tots els intercanvis econòmics d'un país, tant de béns materials, com de serveis, o de béns financers.

Quan en la balança de pagaments els ingressos superen les despeses es diu que és excedentària.

Quan en la balança de pagaments els ingressos són més petits que les despeses es diu que és deficitària.

2. El comerç internacional actual

2.1. Les característiques del comerç actual

L'activitat comercial actual es caracteritza per:

Moure enormes quantitats de productes molt diferents. Per fer-ho necessita uns mitjans de transport de gran capacitat i eficàcia, a preus raonables.

Crear una xarxa de relacions d'àmbit mundial.

Ser una activitat, juntament amb el transport, que ocupa moltes persones.

Concentrar-se, de forma creixent, en un reduït nombre d'empreses.

2.2. Intercanvis comercials internacionals

Des de la segona meitat del segle XX, el comerç internacional ha experimentat un desenvolupament espectacular: inclou espais molt amplis i augmenta constantment el seu valor econòmic.

El major volum d'intercanvis es realitza entre la Unió Europea, el Japó, la Xina, Àsia Oriental i els Estats Units. Es comercialitza sobretot amb productes manufacturats.

3. Fluxos i blocs comercials

3.1. Els fluxos comercials

La denominació de fluxos comercials fa referència al moviment entre venedors i compradors produït pels intercanvis comercials. Aquests fluxos poden ser:

Fluxos de matèries primeres. Els països productors no sempre consumeixen totes les matèries primeres que extreuen, però sí que les venen.

Fluxos de productes manufacturats. El 80% dels intercanvis de productes manufacturats que es fan al món procedeixen dels països més desenvolupats.

Fluxos de capital. Mobilitzen enormes quantitats de diners que circulen constantment per tot el món. Amb diners es poden fer préstecs bancaris, inversions, o comprar i vendre empreses o accions en borsa.

3.2. Els fluxos d'informació

Els fluxos d'informació s'han generalitzat amb l'aparició de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), que permeten difondre de manera immediata la informació.

Però, alhora, l'expansió de les noves tecnologies és molt desigual, de manera que la seva implantació depèn del grau de desenvolupament de cada país.

3.3. Els blocs comercials

La mundialització dels intercanvis ha obligat molts països a agrupar-se en blocs comercials per eliminar rivalitats i regular els fluxos. Tenen en comú:

Proximitat espacial.

Unió duanera.

Redistribució industrial.

Front comú.

Complementarietat i unió d'esforços.

4. La funció dels transports

4.1. El transport

El transport és l'activitat per mitjà de la qual una persona o mercaderia és traslladada d'un lloc a un altre.

El transport aeri, el terrestre i el marítim són els sistemes de transport que permeten els desplaçaments.

Les carreteres, les vies fèrries, els ports i els aeroports són les infraestructures necessàries per a la circulació dels mitjans de transport.

4.2. Les funcions del transport actual

Permet el desplaçament quotidià de la població.

Possibilita el desplaçament a llocs molt allunyats.

Fa possible la distribució de béns i de serveis.

4.3. La revolució dels transports

La revolució als mitjans de transport en els darrers cinquanta anys ha tingut com a objectiu transportar quantitats més grans de persones i de càrrega, de forma més ràpida, segura i econòmica. Els canvis més significatius són:

L'augment del tonelatge.

La intermodalitat en el transport de mercaderies.

L'augment de la velocitat.

La millora en la infraestructura viària.

L'augment de la seguretat.

La reducció del preu del transport.

Els avenços en les telecomunicacions.

5. Xarxes i transports terrestres

5.1. Les xarxes de transport

Les xarxes de transport són un conjunt d'infraestructures per on poden circular fàcilment els vehicles.

Estan formades per eixos o línies que uneixen dos o més punts connectats entre si i en forma de xarxa que s'estén sobre un territori de forma més o menys densa.

Els llocs centrals d'aquests eixos són els nusos de transport.

A les àrees econòmicament més importants la xarxa de transports és molt densa. Hi ha un bon funcionament dels desplaçaments.

Els països poc relacionats amb els centres mundials de poder tenen xarxes de transport escasses i poc denses.

5.2. El transport terrestre

El transport per carretera. La carretera és la infraestructura més utilitzada per transportar persones i mercaderies. Forma una xarxa molt estructurada i densa.

El transport per ferrocarril. És òptim per recórrer distàncies mitjanes i llargues, tant per a passatgers com per a mercaderies.

Actualment, en el transport per ferrocarril s'han desenvolupat millores tècniques que permeten una major capacitat de passatgers i de càrrega, i més velocitat:

Els trens d'alta velocitat (TAV).

Els trens ràpids (TR).

6. Transport aeri i marítim

6.1. El transport aeri

És el més adequat per al desplaçament de persones a grans distàncies i per al transport de mercaderies lleugeres, gràcies a la seva rapidesa i seguretat.

És un transport car perquè els avions consumeixen molt carburant i necessiten un manteniment rigorós.

Els aeroports exigeixen grans espais perquè el transport aeri sigui eficaç.

6.2. El transport marítim

És la manera més idònia per desplaçar a molta distància mercaderies pesants o perilloses a baix preu.

Un dels inconvenients del transport marítim és que és molt lent. A més, la seva càrrega és sovint perillosa i pot suposar un risc per a l'ecosistema marí.